

Toimetuselt

Iga “Jumalikku komöödiat” lehitsenu teab, kui väga selle vormi on määranud kolmesus: kogu poeem on kirjutatud tertsiinides, ta jaotub kolmeks osaks ja igaüks neist sisaldab kolmkümmend kolm laulu. Ühtaegu teame, et seda teost on mõnigi kord peetud kristliku kultuuri kokkuvõtteks, “keskaja entsüklopeediaks”. Kui kokkuvõtte ise on igas suhtes kolmeks jaotatud, siis pidi selline jaotus kehtima ka kokkuvõtte võrsutanud vaimuelus.” Need Ilmar Vene avaessee sõnad panevad tahtmatult otsima kolmesust ka Tunas endas. Kindlasti võib seda leida nii ajakirja üldjaotusest kui ka eri osadest. Piirdugem siiski vaid kolme keskse teema eristamisega.

Esimene neist ongi seotud kristlusega, otsemini reformatsiooniga ja selle erinevate aspektide mõjuga kirikuelu ümberkujundamisele 1520. aasta Tallinnas.

Teise teemana võiks vaadelda ajaloo käsitlemist propagandarelvana, mille kasutamine seoses Vene info- ja muude rünnakutega on viimasel ajal sagenenud. Kuigi Tunas avaldatav ei jookse vähimalgi määral päevasündmuste jälgedes, on omamoodi õpetlik jälgida, kuidas 1945.–1960. aasta okupatsiooniaegses ajakirjanduses käsitleti 1940. aasta juunisündmusi, mis muutus selle nüanssides ja dünaamikas.

Ja kolmandaks, lõviosa seekordsest “Variast” hõlmab väliseestluse teema.

Ajajärkudest on seekord kõige ilmekamalt esindatud Stalini võimuperiood Eestis. Seda omamoodi “musta huumori” ajastut sobib hästi iseloomustama lugu tolelaegsest ENSV julgeoleku välisluureülemast, kes sattus 1947. aastal lõpuks ise trellide taha.

Omamoodi kaksikelu näiteks kõlbab aga ka 21-aastasena Kivimäe kopsuhaiglas surnud üliandekas poetess Ilmi Kolla, kelle surmaeelsed värssid levisid käsikirjaliselt üle Eesti ja muutsid luuletaja enda legendiks. Samal ajal avaldas ta trükisõnas värssse, mida tolle aja mõistes honoreeriti hästi ja mis kuigivõrd ei erinenud muust toonasest ametlikust luulest. Pisut enam aitavad tema isiksust avada siinkohal publitseeritavad viis kirja.

Tähelepanu maksaks juhtida ka Anu Männi kirjutisele Riiast leitud 16. sajandi kalendrist, mis suure tõenäosusega võib osutada Tallinna trükiseks.

Avastusrõõmu lugejalegi!

Ott Raun